

14. Kosztolányi Dezső

Szerző dezs

Egy regény elemzése több szempontból

Kosztolányi:
 prózaíróként és
 költőként is eredeti,
 utánozhatatlan; magyar széppza lekiemelkedőbb
 alakjaként emlegetik, nagyon jó
 újságíró; halál
 a fő téma, ez érdekelte a legjobban, de
 életigenlő ember;
 szecessziós szerepjátszó
 (bár nem elkötelezett), homo aestheticus, nyelvművelő

Édes
 Anna
 (1926)
 második
 korszakában írta, ekkor keletkeztek
 regényei, Nyugatban jelenik meg,
 folytatásokban
 az író
 kapott
 egy ügyvédi levelet, amiben
 megemlítették az esetet, vagy a
 felesége mesélte
 neki, esetleg Kosztolányi
 ismeretségében volt egy család, ahol
 ez történt
 koncepció:
 főszereplő átalakulása egy pszichés,
 elnyomott helyzetben, ahol el kell
 fojtania alapvető érzéseit,
 ösztöneit, nincs társasléte, nem
 lehetnek érzelmei;
 sorsa egyetemes, mindenkire
 érvényesíti az
 író
 mottó: nagyon
 fontos, a koncepció szempontjából:
 idézet a Rituale Romanumból (halotti
 beszéd), ami később a regényben is
 megjelenik
 szerkezet,
 csel. menete (4 fejezetenként):

1.:
 helyszín- és helyzetrajz, több
 helyszínen, késleltetett
 előkészítés

2.:
 kibontakozás: Anna beilleszkedik (ő maga csak a 6.
 fejezetben
 jelenik meg)

3.: tetőpont,
 epizód: flört Jancsival

4.: a katasztrófaig

utolsó 3

fejezet: utójáték:

ítélet,

végző-szerűség; hatásos,

meghökkenítő

keretjáték

személyek:

Anna:

a felszínen dolgozó, szorgalmas, megbecsüli

sorsát, engedelmes, ideális cseléd,

de mindenki eszköznek tekinti, emellett ismeretlen indulatok,

érzések

lappanganak benne, amiket ő sem ért; szenved,

bezárkózik; Jancsi miatt

megváltozik, furcsán viselkedik,

gátlásai részben

feloldódnak; fogadáson

féltékenyen látja, hogy

mással flörtöl, tudatalattija a

felszínre tör és megöli

gazdait

Vizyék:

gazdái, rideg, érzéketlen, kicsinyes

emberek, egymáshoz is alig van közük;

feleség Annában találja meg

célját, ő válik a központi

kérdéssé

Patikárius

Jancsi: szeleburdi, komolytalan, jellemtelen (igazi gentry); az

író árnyképe

Moviszter:

dramaturgiaiag nagyon fontos: szócső (kulcsmondat:

„Cudarul bántak vele...”);

magányos, emberi, átérzi Anna

sorsát, mellé áll

fontosak

a beszélő nevek (Moviszter -

magiszter=hozzáértő; Ficsor házmaster;

Druma

ügyvéd;

Édes=jóságos, Anna=adna)

értelmezés:

nem biztos, hogy nem társadalmi, de nagyon erősen

analitikus, lélektani regény;

értelmezni csak Freud és Ferenczy (Freud

tanítványa, Kosztolányi

barátja)

tanainak segítségével lehet; eszerint

a gesztusokban, mozdulatokban van az

igazi jellem, nem a szavakban (ezek szerint a gyilkosság

kezdetétől fogva érik -

az író ezt nagyon jól

ábrázolta)